

*Драчук Ю.З.,
д.е.н., професор,
Міжнародний гуманітарний університет
Трушкіна Н.В.,
магістр з економіки,
Інститут економіки промисловості
Національної академії наук України*

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ¹

Анотація. Проаналізовано динаміку показників інноваційного потенціалу Одеського регіону: валовий регіональний продукт у фактичних та порівняльних цінах; кількість інноваційно активних підприємств; обсяг витрат за напрямками інноваційної діяльності; обсяг реалізованої інноваційної продукції; впровадження інноваційних технологічних процесів та інноваційних видів продукції; обсяг капітальних інвестицій. Виконано порівняльний аналіз програм та стратегій розвитку регіонів України задля виявлення інноваційної компоненти. Запропоновано комплекс заходів щодо активізації інноваційного розвитку Одеського регіону.

Ключові слова: інноваційний розвиток, Одеський регіон, показники, статистичний аналіз, оцінення ефективності, напрями активізації, заходи, очікуваний ефект.

Вступ та постановка проблеми. Одним із найважливіших системних чинників підвищення рівня національної безпеки України та конкурентоспроможності економіки визнано інноваційний розвиток регіонів.

У сучасних умовах господарювання інновації є основою стрімкого та стабільного соціально-економічного розвитку регіонів. Їх впровадження сприяє досягненню високого технологічного та конкурентоспроможного рівня як країни, так і окремих регіонів, видів економічної діяльності та підприємств за рахунок реалізації нових ідей, які мають наукову новизну та практичну значущість для активізації інноваційних процесів.

Ключове значення набуває створення регіональної інноваційної інфраструктури, що забезпечує максимально короткий шлях від фундаментальних наукових розробок до технологічного втілення та виробничого запровадження інноваційних рішень.

Регіональна інноваційна політика має враховувати загальнодержавні пріоритети, основними серед яких є: розвиток системи освіти відповідно до вимог економіки знань; посилення наукового потенціалу та зростання інноваційного потенціалу регіонів.

Згідно із результатами проведених досліджень в Одеській області інноваційні процеси практично не включені в систему цивілізованих ринкових відносин, тому формування сприятливого інноваційного середовища стає на даний час одним із найважливіших завдань соціального, технічного та економічного розвитку регіону. У Стратегії економічного та соціального

розвитку Одеської області до 2020 року до стратегічних цілей віднесено «впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку індустрії» шляхом «створення умов для реалізації на підприємствах індустрії інноваційних проектів з прийнятним рівнем рентабельності та терміном їх окупності; відродження науково-промислових центрів (інститутів) для впровадження у виробництво нових інноваційних технологій, нової техніки, засобів автоматизації; підвищення інноваційної активності підприємств» [1, с. 45–46].

Таким чином, стимулювання інноваційного розвитку є пріоритетним напрямом розвитку Одеської області. Формування інноваційної моделі економічного зростання в регіоні потребує сприяння держави у створенні та ефективному функціонуванні інноваційної інфраструктури. Створення інфраструктури підтримки інноваційної діяльності, комерціалізація результатів науково-дослідних робіт, поширення малого інноваційного підприємництва є одним з шляхів відновлення регіональної економіки, розвитку науки та освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З аналізу наукових економічних джерел виявлено, що вченими приділяється значна увага проблемам інноваційного розвитку регіонів, розробці пропозицій щодо активізації інноваційних процесів та формування інноваційної інфраструктури та інвестування інноваційної діяльності з урахуванням впливу низки інституціональних чинників [2–5]. Для України, з її значною територією та відмінностями соціально-економічного розвитку, регіональні аспекти науково-технічної та інноваційної політики мають суттєве значення [2, с. 6].

На основі аналізу наукових публікацій узагальнено досліджені основні положення вчених і фахівців:

– виявлено чинники, які впливають на інноваційний розвиток регіонів [6, с. 280];

– проведено аналіз світового досвіду державного управління інноваційною діяльністю у контексті можливості його використання при формуванні національної інноваційної системи [7, с. 48];

– досліджено зарубіжний досвід застосування інструментів інноваційного розвитку регіону. Науковцем зазначено, що регіональна інноваційна політика має здійснюватися через розроблення та впровадження інноваційних програм і стратегій та передбачати: заходи щодо сприяння кооперації та взаємодії різноманітних суспільних інститутів у здійсненні інновацій; організацію ярмарок, виставкових заходів, розміщення в регіонах постійно діючих виставкових салонів; створення за рахунок бюджетних коштів регіональних інноваційних структур; стимулювання інновацій шляхом розміщення в технопарках або на підприємствах, при вищих навчальних закладах бізнес-ін-

¹ Дослідження виконано в рамках кафедральної науково-дослідної роботи Міжнародного гуманітарного університету «Удосконалення механізмів управління ефективністю діяльності та інтенсифікації бізнес-процесів виробничого та невиробничого секторів економіки» (№ держреєстрації 01150001935) та науково-дослідної роботи ІЕП НАН України «Розвиток публічно-приватного партнерства у процесі модернізації вугільної промисловості та теплової енергетики» (№ держреєстрації 0115U001638).

кубаторів за рахунок коштів місцевих бюджетів; регулювання інноваційного підприємництва шляхом надання суб'єктам господарювання податкових пільг, цільових субсидій; сприяння кадровому забезпеченню інноваційних підприємств на основі організації тренінгів, семінарів, стажування [8];

– виконано порівняльний аналіз стану інноваційних процесів в Україні та ЄС [9, с. 231–232];

– систематизовано показники для розрахунку рівня інноваційного розвитку регіонів [10, с. 28–29] та виконано оцінку показників інноваційного потенціалу регіонів [11, с. 209–210];

– визначено головні ознаки, принципи та пріоритетні завдання стратегії інноваційного розвитку регіонів [12] та досліджено класифікаційні ознаки стратегій інноваційного розвитку в контексті становлення інноваційної моделі та стійкого економічного зростання [13, с. 311];

– сформульовано концептуальні підходи до інноваційного розвитку регіону з урахуванням вимог глобалізаційних та інтеграційних процесів, що базуються на концепції активізації інноваційної діяльності та пріоритетного розвитку секторів економіки регіону [14, с. 28–29];

– розроблено модель управління інноваційним розвитком регіонів, яка базується на використанні сучасних теорій регіоналістики, принципів адміністративно-територіального поділу й соціально-економічного районування країни, розвиненого нормативно-правового поля, удосконаленої ієрархії функцій системи управління [15, с. 117–118].

Отже, ключовими компонентами національної конкурентоспроможності в епоху економічних знань, перевтілення інновацій та технологій у надання бізнес-послуг є формування інноваційної культури та підтримка інноваційного середовища для розвитку малого та середнього інноваційного підприємства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У попередніх наукових дослідженнях [16–18] виконано порівняльний аналіз розвитку інноваційного потенціалу регіонів України та оцінку основних показників інноваційного розвитку Одеської області.

Незважаючи на широке коло наукових розробок з обраної теми дослідження, доцільним є визначення напрямів підвищення ефективності інноваційного розвитку Одеського регіону.

Метою дослідження є оцінення показників інноваційного потенціалу та розробка комплексу заходів з активізації інноваційного розвитку Одеського регіону.

Результати дослідження. Згідно з даними Державної служби статистики України, питома вага Одеської області в валовому регіональному продукті України становила в 2015 р. 4,72% (див. табл. 1).

Аналіз показує, що обсяг валового регіонального продукту у порівнянних цінах зріс за 2005–2015 рр. у 3,47 раза, в Одеському регіоні – в 3,63 рази. Питома вага ВРП в Одеській області становила в 2015 р. 4,78% загальноукраїнського валового регіонального продукту (див. табл. 2).

За 2010–2015 рр. кількість інноваційно активних підприємств в Одеській області збільшилася на 8,1%. Питома вага Одеського регіону в загальній кількості інноваційно активних підприємств України складала в 2015 р. 4,1% (див. табл. 3).

Загальний обсяг витрат на інноваційний розвиток в Одеській області суттєво скоротився за 2012–2015 рр. на 98,4% у результаті зменшення витрат на придбання науково-дослідних розробок на 99,9%, придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – на 98,4% та витрат на здійснення внутрішніх науково-дослідних розробок – на 91,9% (див. табл. 4).

Таблиця 1

Динаміка обсягу валового регіонального продукту в Україні та Одеській області (у фактичних цінах)

Роки	ВРП в Україні, млн грн	ВРП в Одеській області, млн грн	Питома вага Одеського регіону, %
2005	441 452	20 762	4,70
2006	544 153	24 898	4,58
2007	720 731	33 116	4,59
2008	948 056	46 994	4,96
2009	913 345	48 647	5,33
2010	1 082 569	53 878	4,98
2011	1 302 079	61 499	4,72
2012	1 459 096	64 743	4,44
2013	1 522 657	69 760	4,58
2014	1 586 915	74 934	4,72
2015	1 754 017	82 869,5	4,72

Джерело: побудовано авторами на основі [19]

Таблиця 2

Динаміка обсягу валового регіонального продукту в Україні та Одеській області (у порівнянних цінах)

Роки	ВРП в Україні, млн грн	ВРП в Одеській області, млн грн	Питома вага Одеського регіону, %
2005	453 371,2	20 679,0	4,56
2006	583 876,2	25 769,4	4,41
2007	777 668,7	35 202,3	4,53
2008	969 861,3	52 586,3	5,42
2009	778 169,9	42 225,6	5,43
2010	1 126 954,0	55 171,1	4,90
2011	1 369 787,0	62 790,5	4,58
2012	1 462 014,0	62 671,2	4,29
2013	1 522 657,0	73 736,3	4,84
2014	1 482 179,0	73 660,1	4,97
2015	1 573 353,0	75 162,6	4,78

Джерело: побудовано авторами на основі [19]

Таблиця 3

Динаміка кількості інноваційно активних підприємств в Одеському регіоні

Роки	Кількість інноваційно активних підприємств	Питома вага Одеського регіону, %
2010	62	4,2
2012	83	4,7
2013	69	4,0
2014	67	4,2
2015	67	4,1

Джерело: побудовано авторами на основі [20, с. 380]

Як видно з табл. 4, частка витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення в загальному обсязі витрат на інноваційну діяльність в регіоні знизилася за 2012–2015 рр. на 1,6%; придбання науково-дослідних розробок – на 1,4%, а частка витрат на внутрішні науково-дослідні розробки, навпаки, зросла на 1,2%.

За цей період обсяг реалізованої інноваційної продукції, що є новою для ринку, збільшився в Одеській області на 7,7%. Обсяг реалізованої інноваційної продукції, яка є новою лише

Динаміка обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності в Одеському регіоні

Показники	Роки			
	2012	2013	2014	2015
Загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність, тис. грн	1 497 384,8	91 028,7	323 891,6	23 870,8
<i>У тому числі за напрямками:</i>				
внутрішні науково-дослідні розробки, тис. грн	4 626,8	3 969,6	661,3	373,5
частка в загальному обсязі витрат, %	0,31	4,36	0,20	1,56
придбання науково-дослідних розробок, тис. грн	21 713,1	388,4	299,3	5,4
частка в загальному обсязі витрат, %	1,45	0,43	0,09	0,02
придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, тис. грн	1 460 535,3	8 5481,6	321 468,4	22 888,6
частка в загальному обсязі витрат, %	94,5	93,9	99,2	95,9

Джерело: побудовано авторами на основі [20, с. 384–386]

Таблиця 5

Динаміка обсягу реалізованої інноваційної продукції в Одеському регіоні

Показники	Роки			
	2012	2013	2014	2015
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, що є новою для ринку, тис. грн	489 125,5	551 550,2	525 058,5	536 452,3
Частка Одеського регіону, %	3,4	4,5	7,4	11,3
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, що є новою лише для підприємства, тис. грн	389 481,0	365 221,4	173 640,1	125 264,0
Частка Одеського регіону, %	1,8	1,6	0,9	0,7

Джерело: побудовано авторами на основі [20, с. 387–388]

для підприємства, зменшилася на 67,8%. Частка Одеського регіону в загальноукраїнському обсязі реалізованої інноваційної продукції, що є новою для ринку, зросла на 7,9%. Питома вага області в загальноукраїнському обсязі реалізованої інноваційної продукції, яка є новою для підприємств, скоротилася на 1,1% (див. табл. 5).

Як показує аналіз, кількість впроваджених інноваційних технологічних процесів в регіоні збільшилася за 2000–2015 рр. на 114,3%, або з 14 до 30. Кількість найменувань впроваджених інноваційних видів продукції скоротилася на 54,3%, або зі 140 до 64.

Обсяг капітальних інвестицій у фактичних цінах в Одеському регіоні складав у 2015 р. 8408,7 млн грн. Частка області в загальноукраїнському обсязі капітальних інвестицій становила 3,3% (див. табл. 6).

Таблиця 6

Динаміка обсягу капітальних інвестицій в Україні та Одеській області (у фактичних цінах)

Роки	Загальний обсяг капітальних інвестицій в Україні, млн грн	Обсяг капітальних інвестицій в Одеському регіоні, млн грн	Питома вага Одеського регіону, %
2011	230 001,2	7824,0	3,4
2012	263 727,7	13 230,3	5,0
2013	247 891,6	10 415,4	4,2
2014	204 061,7	8 451,4	4,1
2015	251 154,3	8 408,7	3,3

Джерело: побудовано авторами на основі [21]

За 2011–2015 рр. обсяг капітальних інвестицій у порівнянних цінах в Україні знизився на 6%, а в Одеській області зріс на 4,5%. Частка Одеського регіону в загальноукраїнському обсязі капітальних інвестицій становила в 2015 р. 2,7% (див. табл. 7).

Таблиця 7

Динаміка обсягу капітальних інвестицій в Україні та Одеській області (у порівнянних цінах)

Роки	Загальний обсяг капітальних інвестицій в Україні, млн грн	Обсяг капітальних інвестицій в Одеському регіоні, млн грн	Питома вага Одеського регіону, %
2011	262 661,4	6 407,9	2,4
2012	285 617,1	20 507,0	7,2
2013	228 308,2	8 436,5	3,7
2014	154 882,8	5 687,8	3,7
2015	246 884,7	6 693,3	2,7

Джерело: побудовано авторами на основі [21]

Аналіз показує, що у структурі капітальних інвестицій найбільша частка припадає на транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність (24,9%). Це обумовлено специфікою соціально-економічного розвитку Одеського регіону. Друге місце займає будівництво (19,1%), третє – промисловість (15,8%).

У структурі капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Одеському регіоні питома вага сільського, лісового та рибного господарства зросла за 2010–2015 рр. на 2,7%, промисловості – на 2,8%, будівництва – на 5,1%, оптової та роздрібною торгівлі – на 1,7%. При цьому за цей період частка обсягу капітальних інвестицій у сфері транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності скоротилася на 3,9%, інформації та телекомунікації – на 0,3%, операцій з нерухомим майном – на 5,5%, тимчасового розміщення й організації харчування – на 0,7% (див. табл. 8).

У структурі капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Одеському регіоні значну частку складають власні кошти підприємств (66,6%) та кредити банків й інших позик (11,8%). За 2010–2015 рр. питома вага власних джерел підприємств у загальному обсязі капітальних інвестицій в області

зросла на 7,7%. Частка кредитів банків та інших позик у загальному обсязі капітальних інвестицій у регіоні скоротилася за цей період на 3,3%, коштів державного бюджету – на 2,5%, коштів місцевих бюджетів – на 1,1% (див. табл. 9).

Таким чином, на основі аналізу статистичних даних виявлено недостатню ефективність інноваційного розвитку Одеського регіону.

Узагальнення затверджених програм та стратегій регіонального розвитку свідчить, що, як правило, в регіонах діють стратегії соціально-економічного розвитку, до яких включено розділи, заходи або операційні цілі із зміцнення інноваційного потенціалу. Тобто у регіонах не існує єдиного підходу до визначення концептуальних положень інноваційного розвитку (див. табл. 10).

Таблиця 8

Динаміка структури капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Одеському регіоні, %

Види економічної діяльності	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Сільське, лісове та рибне господарство	6,1	9,3	3,9	4,7	9,2	8,8
Промисловість	13,0	15,3	37,9	36,5	17,8	15,8
Будівництво	14,0	19,3	17,3	17,7	18,3	19,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	28,8	20,8	21,4	17,0	26,8	24,9
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автомобілів	3,8	5,8	3,9	3,5	5,4	5,5
Інформація та телекомунікації	3,8	1,4	2,6	4,3	3,9	3,5
Операції з нерухомим майном	9,5	8,6	3,7	6,4	5,1	4,0
Тимчасове розміщення та організація харчування	2,1	0,7	0,4	0,7	2,2	1,4

Джерело: побудовано авторами на основі [20, с. 195–203]

Таблиця 9

Динаміка структури капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Одеському регіоні, %

Джерела фінансування	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кошти державного бюджету	3,1	6,9	1,6	1,1	1,4	0,8
Кошти місцевих бюджетів	5,2	6,7	2,9	3,1	4,7	4,1
Власні кошти підприємств	58,9	53,0	38,4	44,2	66,1	66,6
Кошти іноземних інвесторів	1,2	0,4	0,5	1,7	1,4	1,2
Кредити банків та інші позики	15,1	15,4	41,2	36,3	14,3	11,8

Джерело: побудовано авторами на основі [20, с. 204–207]

Таблиця 10

Порівняльний аналіз стратегій розвитку регіонів – визначення інноваційної компоненти

Регіони	Розділ (захід, операційна ціль) з інноваційного розвитку у стратегії
Дніпропетровська	Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року – операційна ціль «Інноваційний розвиток»
Львівська	Стратегія розвитку Львівської області на період до 2027 року (проект) – розділ «Стимулювання інновацій та розвиток галузей з високою доданою вартістю»
Закарпатська	Стратегія розвитку закарпатської області на період до 2020 року – розділ «Науково-технічний потенціал та інноваційна діяльність»
Чернівецька	Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2020 року – розділи «Розвиток і модернізація інфраструктури» та «Розвиток науки та освіти»
Київська	Стратегія розвитку Київської області на період до 2020 року – розділ «Стійке економічне зростання та основи інноваційного розвитку багатогалузевої економіки»
Рівненська	Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2020 року – операційна ціль «Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних підприємств»
Хмельницька	Стратегія регіонального розвитку Хмельницької області на 2011–2020 рр. – захід «Зміцнення інноваційного потенціалу відповідно до потреб виробництва»
Харківська	Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року – розділ «Наука та інновації»
Полтавська	Стратегія розвитку Полтавської області до 2020 року – операційна ціль «Розвиток інноваційного та конкурентного виробничого сектору»
Вінницька	Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року – операційна ціль «Стимулювання інноваційних секторів економіки»
Одеська	Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року – стратегічна ціль «Впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку індустрії»

Джерело: авторська розробка

Разом з тим Дніпропетровська область має передовий досвід формування та затвердження «Регіональної програми інноваційного розвитку на період до 2020 року» та «Регіональної програми охорони та захисту інтелектуальної власності на період до 2020 року». У Львівській області реалізовано «Регіональну програму інноваційного розвитку на 2013–2015 роки», а в Полтавській області – «Регіональну програму «Інноваційний розвиток Полтавської області на 2012–2014 роки». У Вінницькій області розроблено та затверджено Програму економічного та соціального розвитку на 2016 рік, у якій серед пріоритетів визнано забезпечення інноваційного розвитку області та формування інноваційної інфраструктури. Отже, у сучасних умовах доцільним є використання передового досвіду ряду регіонів при розробці регіональної програми з інноваційного розвитку Одеської області.

Висновки. Серед заходів з активізації інноваційного розвитку Одеського регіону в контексті Стратегії економічного та соціального розвитку до 2020 року можна вказати такі:

1. Формування банку даних стосовно інноваційних пропозицій з урахуванням їх систематизації за ступенем готовності до використання в інноваційному процесі. Для цього потрібно:

- розробити алгоритм (типова переписка, форми подання, тимчасові нормативи обробки інформації тощо) та план системної роботи з організації контактів з розробниками інноваційних пропозицій з метою збору інформації й подання її до банку даних інноваційних пропозицій на сайті інфраструктури;

- запровадити постійно діючий семінар для розробників щодо методики подання інноваційних пропозицій;

- визначити можливості організацій, які можуть брати участь у розробці інноваційних пропозицій, у тому числі доведенні їх до стану придатності для використання в інноваційному процесі.

2. Формування банку даних потенційних виконавців інноваційних проектів:

- розробити науково-методичні основи щодо створення індустріальних парків: методологію інвентаризації інноваційних можливостей підприємств; проект типового договору про створення індустріальних парків;

- проаналізувати інноваційні можливості великих підприємств області;

- створити в регіоні індустріальні парки для прискореного розвитку інноваційних підприємств.

3. Формування механізмів фінансування інноваційних проектів різних категорій:

- визначити існуючі джерела фінансування різних етапів інноваційного процесу;

- провести дослідження щодо можливості створення регіональних фондів кредитування інноваційних проектів, венчурних фондів, компаній страхування ризиків інноваційної діяльності й формування їх із залученням різних інвестиційних джерел;

- розробити план заходів зі створення регіональних фондів кредитування інноваційних проектів, венчурних фондів, компаній зі страхування ризиків, пов'язаних з інноваційною діяльністю, компаній зі страхування ризиків, пов'язаних з підтримкою експорту інноваційних продуктів.

4. Розробка методики формування, державної реєстрації й супроводу інноваційних проектів:

- розробити методику системної роботи з формування інноваційних проектів з урахуванням специфіки вимог до їх складових елементів;

- розробити методичні вказівки з формування інноваційних проектів з урахуванням планування робіт методом складання календарних планів, положень про їх реєстрацію, кредитування з різних джерел, одержання пільг;

- розробити методику системної роботи із супроводу інноваційних проектів (визначити перелік параметрів, за якими здійснюється супровід проектів; передбачити здійснення контролю строків виконання робіт на основі календарного плану й організації системи їх координації);

- створити базу даних інноваційних проектів (з формування, супроводу, подальшого розвитку) з розміщенням матеріалів на сайті Одеської облдержадміністрації.

5. Формування системи інформаційної підтримки інфраструктури інноваційного розвитку:

- створити бази даних з інноваційних пропозицій, потенційних виконавців і джерел фінансування проектів;

- розробити графік формування регламентів інформаційного обміну між суб'єктами інфраструктури за функціональними завданнями і розділами планів робіт;

- сформувати список зацікавлених ЗМІ й організувати системну взаємодію з висвітлення роботи інфраструктури;

- розробляти щорічні плани видання спеціальної літератури з питань інноваційного розвитку з передбаченням фінансування видання такої літератури.

6. Формування системи підготовки кадрів для реалізації інноваційного процесу. Для цього необхідно:

- розробити план й організувати роботу з підготовки типових навчальних програм для студентів ВНЗ, інженерно-технічних працівників підприємств, співробітників адміністративних органів з управління інноваційними проектами;

- розробити презентаційні матеріали й організувати постійно діючі семінари в рамках виставок, нарад, презентацій тощо;

- проводити щотижневі семінари задля підвищення кваліфікації керівних інженерно-технічних працівників, співробітників адміністративних органів і післядипломної підготовки випускників вищих навчальних закладів;

- організувати роботу з використання різних модифікацій розроблених типових програм у навчальному процесі ВНЗ для підготовки фахівців різного рівня й спеціальностей;

- організувати публікацію методичних матеріалів щодо підвищення кваліфікації у сфері інноваційного розвитку й управління інноваційними проектами.

7. Формування механізмів сприяння просуванню інноваційних продуктів на внутрішньому й зовнішньому ринках:

- розробити план і провести роботи зі створення нових і залучення до цієї діяльності існуючих маркетингових компаній для просування на вітчизняному й світовому ринках інноваційних продуктів;

- розробити план дій з просування на світовому ринку інноваційних продуктів підприємств Одеського регіону за участю торговельних представництв України за кордоном;

- розробити алгоритм і план спільних дій із Одеською торгово-промисловою палатою щодо просування інноваційних продуктів на вітчизняному й світовому ринках.

Усі вищезазначені заходи доцільно використовувати при формуванні програми соціально-економічного розвитку області на 2016 рік та регіональної програми з активізації інноваційного розвитку Одеського регіону до 2020 року.

Реалізація комплексу заходів дасть змогу:

- підсилити темпи економічного зростання Одеського регіону через формування сприятливого інноваційного бізнес-середовища для малого та середнього бізнесу;
 - прискорити розвиток інноваційної активності суб'єктів малого та середнього бізнесу в області;
 - підвищити ефективність функціонування та взаємодії елементів інноваційної інфраструктури;
 - підсилити тенденцію зростання кількості малих інноваційних підприємств, зменшення рівня тіньового обороту в сфері підприємництва, збільшення внеску малого інноваційного бізнесу Одеського регіону в економіці України;
 - створити додаткові робочі місця;
 - поліпшити бізнес-клімат та створити позитивний імідж Одешини, залучити інвестиції в область;
 - збільшити обсяг інвестиційних ресурсів, залучених підприємствами Одеської області для реалізації інноваційних проектів;
 - підвищити інноваційну активність промислових підприємств;
 - збільшити обсяги виробництва інноваційної продукції.
- Надалі у наукових дослідженнях планується сформувати методичні підходи до оцінювання рівня інноваційного потенціалу Одеського регіону.

Література:

1. Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року. – Одеса: Одеська обласна рада, 2011. – 68 с.
2. Соловійов В. Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики: [монографія] / В. Соловійов, Г. Кореняко, В. Головатюк. – К.: Фенікс, 2008. – 224 с.
3. Михненко А. Інновації в управлінні суспільним розвитком / А. Михненко, В. Бакуменко, С. Кравченко. – К.: Нац. Академія державного управління, 2009. – 116 с.
4. Мишко О. Теоретичні підходи до забезпечення інноваційного розвитку регіонів / О. Мишко // Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія «Регіональна економіка». – Луцьк: РВВ Луцького нац. техн. ун-ту, 2013. – Вип. 10(39). – С. 125–132.
5. Чухно І. Роль інновацій в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону / І. Чухно // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 7. – С. 71–74.
6. Ротань Н. Інноваційний розвиток регіонів України та фактори, що на нього впливають / Н. Ротань, О. Комліченко // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві: зб. наук. праць. – Херсон: Херсонський коледж Одеського нац. політехнічного ун-ту, 2013. – Вип. 1(2). – С. 279–284.
7. Катерняк І. Формування регіональної інноваційної політики / І. Катерняк, А. Ліпенцев, Н. Мазій та ін.; за заг. ред. А. Ліпенцева. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. – 110 с.
8. Дегтярьова І. Інструменти інноваційного розвитку регіону: зарубіжний та вітчизняний досвід застосування / І. Дегтярьова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10diiovdz.pdf>.
9. Пашкевич М. Принципи регулювання інноваційних процесів в економіці України: перспективи для підприємств і регіонів / М. Пашкевич, Т. Гвініашвілі // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 1. – С. 230–233.
10. Доценко О. Рівень інноваційного розвитку регіонів України та фактори, які його формують / О. Доценко // Економічний вісник НГУ. – 2010. – № 4. – С. 25–35.
11. Гедз М. Інноваційний потенціал регіонів України / М. Гедз // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 2(12). – С. 208–212. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n2.html>.
12. Тульчинська С. Стратегія інноваційного розвитку регіонів України / С. Тульчинська // Ефективна економіка. – 2011. – № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1246>.
13. Куценко Т. Теоретичні основи формування стратегії інноваційного розвитку в контексті інтенсифікації інноваційних процесів / Т. Куценко // Маркетинг і менеджмент інновацій. 2012. – № 4. – С. 308–317. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua>.
14. Вахович І. Активізація інноваційної діяльності як основа концепції ефективного розвитку регіонів України / І. Вахович, Г. Денисюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 17. – С. 27–30.
15. Жихор О. Інноваційна політика розвитку регіонів: теорія та практика формування, механізми реалізації: [монографія] / О. Жихор. – Львів: Ін-т регіональних досліджень НАН України, 2009. – 544 с.
16. Драчук Ю. Оцінка обсягу капітальних інвестицій для інноваційного розвитку: регіональний аспект / Ю. Драчук, Л. Сав'юк, Н. Трушкіна // Науковий вісник Мукачівського державного університету: збірник наукових праць. Серія «Економіка». – Мукачево: Мукачівський держ. ун-т, 2016. – Вип. 1(5). – С. 216–224.
17. Драчук Ю. Аналіз розвитку інноваційного потенціала регіона – Одеської області / Ю. Драчук, Н. Трушкіна // Проблеми та перспективи розвитку національних економік: від мікро- до макrorівня: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (8 квітня 2016 р., м. Одеса). – Одеса: Міжнародний гуманітарний ун-т, 2016. – С. 77–81.
18. Драчук Ю. Порівняльний аналіз розвитку інноваційного потенціалу промисловості в регіонах України / Ю. Драчук, Н. Трушкіна // Вісник економічної науки України. – 2016. – № 1(30). – С. 31–44.
19. Валовий регіональний продукт за 2004–2014 роки // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
20. Регіони України 2014 рік: статистичний збірник. – К.: Держ. служба статистики України, 2015. – Ч. II. – 682 с.
21. Капітальні інвестиції за 2011–2015 роки // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.

Драчук Ю.З., Трушкіна Н.В. Предложения по активизации инновационного развития Одесского региона

Аннотация. Проанализирована динамика показателей инновационного потенциала Одесского региона: валовый региональный продукт в фактических и сопоставимых ценах; количество инновационно активных предприятий; объем затрат по направлениям инновационной деятельности; объем реализованной инновационной продукции; внедрение инновационных видов технологических процессов и инновационных видов продукции; объем капитальных инвестиций. Выполнен сравнительный анализ программ и стратегий развития регионов Украины для выявления инновационной компоненты. Предложен комплекс мероприятий по активизации инновационного развития Одесского региона.

Ключевые слова: инновационное развитие, Одесский регион, показатели, статистический анализ, оценка эффективности, направления активизации, мероприятия, ожидаемый эффект.

Drachuk Y.Z., Trushkina N.V. Proposals to enhance the innovative development of Odessa region

Summary. The innovative potential indicators' dynamics of Odessa region is analyzed: the gross regional product at current and constant prices; the number of innovative enterprises; the amount of costs in areas of innovation; the volume of sales of innovative products; introduction of innovative technological processes and innovative products; the volume of capital investments. The comparative analysis of programs and strategies for the development of regions of Ukraine is carried out to identify innovative components. The set of measures to enhance the innovative development of Odessa region is proposed.

Keywords: innovative development, Odessa region, indicators, statistical analysis, performance evaluation, activation directions, activities, expected effect.